

LISTIČ avgust 2019

Drage/i,

letos se naš spomin na Sofijo združuje s spominom na Gianni.

Oba spomina nam prinašata veselje. V različnih delih sveta so Giannino "stoletnico" praznovali z veseljem in hvaležnostjo. V ZDA je že potekala konferenca, na kateri je njeno ime dolgo odmevalo, moja sestra Patrizia in jaz sva skupaj z Giannino nečakinjo in pranečakinjo posredovali o njej na videokonferenci. Zagotovo bomo v svojih "atrijih" in na svojih "tečajih" našli način, kako bi jo še bolj predstavili: še vedno je toliko bogastva, iz katerega lahko naredimo dar!

Zbrala sem nekaj pričevanj o njej od ljudi, ki so živeli z njo, od nekdanjih otrok in katehistinj, in prepričana sem, da jo bomo tisti, ki smo jo poznali, "prepoznali" v tem, kar so napisali, in toliki, ki je niso poznali, jo bodo tako lahko spoznali.

Prvo pričevanje je napisala Grazia Honneger Fresco, učenka Marije Montessori, ki je še vedno aktivna pedagoginja metode montessori. Članek je napisala ob Giannini smrti januarja 2002 in se v njem spominja prvih let svojega izobraževanja. To pričevanje je res dragoceno. Naslov se glasi:

"Potovanje učiteljice montessori, z imenom Gianna"

Gianna Gobbi, preprosta in globoka hkrati, vedno nasmejana, vljudna, pozorna do drugih. Spoznala sem jo v letih tik pred vojno, bila sem dekle, ona pa že mlada učiteljica v "Scuoletta" v Palazzo Taverna v Rimu, ki ga je dvajset let prej ustanovila Adele Costa Gnocchi, voditeljica z izredno globino, tako za nas kot za mnoge druge. Leta 1939 se je skupaj z Marijo Antonietto Paolini udeležila tečaja Montessori na Inštitutu "Nazareth" v Via Cola di Rienzo, in diplomirala skupaj s Flaminijo Guidi in Marijo Tereso Marchetti, ki so dale na razpolago toliko svoje energije za širjenje gibanja v naši deželi.

Po nekaj letih, ko sem že delala v šoli AIM (Assistenti all'Infanzia Montessori – šola za asistente v dobi otroštva) v Rimu in sem s prijateljicami začela delati z novorojenčki, sem Gianni srečala v San Remu na izrednem kongresu leta 1949, na katerem so se okoli Marije Montessori zbrali ljudje z vsega sveta ob témi *La formazione dell'uomo nella ricostruzione mondiale (Oblikovanje človeka v preoblikovanju sveta)*. Ob svetlem koncu tistega avgusta je bil v salonih vile Ormond formiran majhen odprt razred, v katerem so bili otroci, med njimi tudi otroci obiskovalcev. Razred je vodila Gianna s svojo nevsiljivo navzočnostjo, s svojo sposobnostjo dati tisto, kar je potrebno, in se umakniti, takoj ko je otrok začel delati sam. Neverjetno, kakšna je bila, kljub vrvežu in hrupu v dvorani, moč zbranosti (koncentracije) otrok, ko jih je pritegnil material, prav gotovo pa tudi način, kako ga je Gianna znala dati na voljo vsakemu izmed njih.

V naslednjih letih je Gianna zelo dobro delala tudi z mladimi učenkami šole AIM, ko je prišlo do načrtovanja in konstruiranja novih predmetov kot odgovor na témo

»Okolje in pripomočki pri razvoju: od kompleta za novorojenčka - občutljivo telo, ki je bilo do tega trenutka obdano samo s plodovnico – do materialov za prve dejavnosti otrok, ki še ne znajo hoditi ali kaj delati«, in to v dobi, ko si zanje lahko v trgovinah našel malo ali ničesar. Njena ustvarjalnost in njena intuicija skupaj z izjemno ročno spretnostjo so bodočim asistentom omogočile spoznati, kako lahko potrebe otrok spoznamo in razumemo samo preko konkretnega dela z lastnimi rokami.

Gianna je poučevala natančno, vendar brez pretiravanja. Znala je narediti marsikaj: risati, igrati klavir - in to veščino je uporabljala v "Scuoletta" s starejšimi in mlajšimi otroki, ki so ji jih zaupali skozi leta - dobro ji je šlo s šivanko in sukancem in prav tako s papirjem ali lesom, ko je z najstniki v šoli AIM preučevala lahkost tkanin za novorojenčke, velikosti in enostavnost uporabe škatlice ali torbice. Da bi razmišljala v konkretnih pogojih majhnega otroka - da bo mogel delovati brez nepotrebne pomoči,- je obrnila odnos/pogled odraslega in spodbujala razvoj otrokove neodvisnosti. To je osrednje učenje, ki ga je prevzela od Adele Costa Gnocchi.

Svoji učiteljici je bila Gianna še posebej blizu. Že kot otrok je izgubila mamo in verjetno jo je "Signorina" (kot so jo vsi poimenovali kljub starosti), čeprav živahna in včasih trmasta, zaščitila in spodbudila, naj poišče svojo pot; to je storila z vso pronicljivostjo, ki jo je imela pri prepoznavanju človeških kvalitete ljudi. Poleg svoje izkušnje dela v Casa dei Bambini je bila (Gianna op.prev.) tudi asistentka na različnih tečajih, vključno z mednarodnim tečajem v Perugi leta 1950, ki je bil eden izmed zadnjih pod vodstvom Marije Montessori.

Toda veliko Giannino delo se je začelo štiri leta kasneje, ko jo je Adele Costa Gnocchi predstavila Sofiji Cavalletti. Želela je, da bi nekdo preučil duhovnost otroka in dal ustrezne odgovore, precej drugačne od odgovorov tradicionalnih metod verske vzgoje. Srečanje je bilo »razsvetljeno«. Srečali sta se Sofija, bibličistka, poznavalka hebrejščine in Gianna, strokovnjakinja za majhne otroke, najstnike in mladostnike, poznavalka (preko poznavanja montessori) majevtičnih odgovorov, ki jih je potrebno zastaviti otrokom glede na njihovo starost. (*op.prev. majevtika je filoz. metoda postavljanja vprašanj, da bi sogovornik prišel do (spo)znanja, ki je že v njem*). Rodilo se je delo, ki je dobilo ime "...Dobrega pastirja"... Odlično delo, ki je po našem planetu razširilo pot, preko katere bi pravočasno prepoznali to, kar je Sofija kasneje poimenovala "otrokova verska zmožnost".

Na Gianninem pogrebu je neka mama, nekdanja študentka Centra, na tale način izpovedala izjemno povezanost, ki sta jo lahko ustvarili ti dve ženi: "Gianna je vodila otroke k Svetemu pismu, Sofija pa Sveto pismo k otrokom".

Sledita pričevanji dveh nekdanjih otrok. Tudi ti dve pričevanji sta polni resnice in hvaležnosti.

Prvo je Nicolettino:

"Ko pomislim na Gianni, pomislim na to, kako je sedela poleg mene, ko sem bila stara nekje med 7 in 12 let, in medtem ko sem delala, je ona molčala. Bilo je kot bi podpirala moje delo, karkoli je to že bilo, risanje, pisanje, kretanje. Njen pogled me ni spravljal v zadrego, ni me presojal in nič ni se mudilo. Danes mislim, da nas je pozorno gledala in odkrivala nekaj o tem, kako delujejo otroci. Zavedam se, da sem pri didaktičnem raziskovanju, ko sem bila v razredih otrok, predvsem najmanjših, uporabila njeno držo tihega, pozornega in radovednega gledanja. Nanjo sem pomislila velikokrat, ko sem sedela na stolčku, v bližini otroka, in poskušala ohraniti njeno nasmevano resnost odraslega, ob kateri se otroci sprostito in se počutijo kot pomembni učitelji.

Potem se spomnim dela s predpubertetniki, med duhovnimi vajami pred birmo, ko je bila Gianna kot »referenčna točka« za vsako praktično zadevo, za vsako konkretno vprašanje, za katero se mi je zdela bolj primerna kot Sofija.

Spominjam se njenega glasu, ko je pela. Prav tako sem opazila, da se tudi ona pogosto smeji, tako kot Sofija.

Nicoletta, 65 let, Rim "

To pa je Claudijev spomin:

"Moji prvi spomini so zelo nejasni, saj segajo v otroštvo pred skoraj šestdesetimi leti. Prekrivajo se s spomini na Sofijo, saj mi iz tistih let ostaja občutek čudenja in veselja, ki sta nastala ob odkritju Boga, ki nas ljubi in vodi, kot pastir skrbi za svojo čredo. Ozračje, ki smo ga vdihavali na Via degli Orsini, je bilo ozračje radostne zaveze, ki smo jo doživljali preko stika z materiali, ki so nas spomnili na Jezusove prilike in na dogodke iz Jezusovega življenja. Bilo je več kot le navzočnost Sofije ali Gianne. Bilo je tisto, kar smo čutili in videli, kar se nas je dotaknilo in nas spremljalo.

Moram reči, da je moj spomin na Gianni, prežet z nežnostjo. Pozneje, ko sem bil najstnik, je bila moja učiteljica v srednji šoli in sem jo spoznal še v drugi luči. Gianna je poučevala predmet Domača ekonomija in delo, medtem ko je bila Sofia učiteljica verskega pouka. Za nas fante so bile ure domače ekonomije večinoma delo z materiali, kot so les, karton in glina. Spomnim se, da so bili naši izdelki pogosto povezani z vsebinami verskega pouka. V mojem primeru je šlo za izdelavo lesenega modela shodnice v Kafarnaumu, na osnovi načrtov in rekonstrukcijskih risb zgradbe iz Jezusovega časa. Drugi izdelek tistih let pa je bil model gore, ki je predstavljal zgodovino odrešenja, s cesto, ki se vzpenja in z glavnimi etapami, ki pripeljejo do Jezusovega prihoda.

Bila je simpatična, diskretna oseba, ob kateri čutiš nežno prisotnost, pripravljena biti tam, če bi jo potreboval, v čistem montessori slogu. Potem se spomnim njene pomoči pri sestavljanju mojega osebnega malega misala, kako »kot poslastico«

vstavljeni molitve, in vse je naredila, da bi me zblížala z »materialom«. Kot sem ugotovil pozneje, je bil to pogosto njen pristop. Nam otrokom je bila vedno ljubeznivo blizu, vendar je pazila, da s svojim dejanjem ni prekrila tistega, kar smo mi čutili, da bi rekli ali naredili. Za konec bi rekel, da je bila Gianna morda "čustvena dopolnitev" Sofijine navzočnosti. Sta kot dva dopolnjujoča se vidika iste pozornosti do otrokovega "spontano verskega" odnosa.

Sledijo spomini katehistinj Angele in Sandre.

Angela:

"Med številnimi spomini na Gianno, ki mi pridejo na misel, je tudi tisti, ki je povezan s priročnikom, ki mi ga je Gianna potrpežljivo pregledala in popravila ob koncu tečaja. Govorim o letih okrog 1967/68. Čeprav sem bila zaljubljena v Sofijo, Gianno in katehezo Dobrega pastirja, je bil moj priročnik nekoliko pomanjkljiv, predvsem pri slikah materialov. Gianna mi je po preverjanju rekla, da je v redu, čeprav ni najboljše, saj "je bila vsebina tam".

Tega stavka se spominjam, ker je bila Gianna oseba, ki išče bistveno. Tudi ko sta s Sofijo po srečanjih z otroki naredili refleksijo o momentih kateheze in o materialih, je vedno izpostavila jedro sporočila, ki ga želi dati, da se je odstranilo tisto, kar bi otroke lahko obremenilo ali odvrnilo od "snovi". Verjamem, da je takšen odnos pri katehiziranju pomemben tudi danes za nas. "

Sandra:

»Jaz imam veliko spominov na Gianno, tako kar zadeva njeno osebo, njeno sposobnost povezovanja z drugimi in njeno naklonjenost, ki jo je pokazala, njeno konkretnost in praktičnost pri soočanju z vsako situacijo in njeno pripravljenost, da velikodušno in preprosto ponudi svojo pomoč, kadarkoli je zaprosena. Toda na tem mestu bi se rada spomnila predvsem Gianne, ki sem jo spoznala na tečajih usposabljanja, in sicer na prvem, ki sem se ga udeležila v letih 1977–79, da bi se usposobila za delo katehistinje Kateheze Dobrega pastirja, in na naslednjih, kjer sem poskušala vse še bolj razumeti in posodabljati svoje znanje. Ni potrebno posebej spomniti na njeno kompetentnost, saj je znana vsem. Osebno se me je zelo dotaknila tudi njena vesela preprostost, s katero je posredovala montessori vizijo otroka. Opazila sem, da ji veliko pomeni, da so (na usposabljanjih) globoke motivacije, doktrinarne, psihološke in pedagoške osnove, ki so podlaga za naš način izvajanja kateheze, vedno eksplicitne (jasne, nedvoumne): sicer "postane le tehnika", je dejala. Na tečajih in še posebej na mednarodnih konzilijih se me je dotaknil tudi dialoški odnos med Gianno in Sofijo, njun način medsebojne interakcije, kako sta izmenično precizirali določen izraz oz. opis, da bi globlje prodrli v misel in jo izrazili na vedno bolj ustrezen način, tako da je ustrezal veličini in globini vsebine, ki jo je bilo treba izraziti, čeprav sta se zavedali, da je treba iskati vedno znova in znova. Vsi vemo, kako zelo sta bili Gianna in Sofija medsebojno uglašeni, ko je šlo

za raziskovanje in opazovanje otroka, toda videti ju v taki simbiozi v trenutku posredovanja njenega katehetskega dela je bila zame navdušujoča in vesela izkušnja. Jasno je bilo, o čem govorita, koliko sta že našli in kaj še vedno iščeta. Hvala, Gianna, in hvala, Sofija. Sandra Pollastri ".

Zares: HVALA SOFIJA! HVALA GIANNA! V drugem delu tega leta bomo še naprej zbirali naše dragocene spomine.

Pošiljam vsem objem iz atrijsa, kjer je njuna navzočnost tako močna!

Francesca